

Ingegerd Eriksson
Handläggare
033 357165

Utbildningsdepartementet

Borås Stads remissyttrande över Remiss av promemoria "Ökad kvalitet i lärarutbildningen och fler lärare i skolan"

U2021/00301

Beslut

Borås Stad tillstyrker remissens förslag i sin helhet med kompletterande synpunkter utifrån nedanstående förslag.

Sammanfattning

Regeringen har gett Borås Stad möjlighet att lämna synpunkter på förslagen i promemoria: "Ökad kvalitet i lärarutbildningen och fler lärare i skolan".

Av punkt 56 i den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna, det s.k. januariavtalet, framgår att lärarutbildningen ska reformeras. Kraven på utbildningen ska skärpas och fler lärarledda timmar införas. Kopplingen mellan teori och praktik ska stärkas, och fokus på metodiken ska öka. Förutsättningarna för akademiker att välja läraryrket ska underlättas. Längden på den kompletterande pedagogiska utbildningen (KPU) ska kortas ned, och studietakten ska höjas. Därutöver ska möjligheterna att arbeta på en skola och studera till lärare parallellt förbättras.

Borås Stad lämnar synpunkter som avser:

- Kraven på lärar- och förskollärarutbildningen skärps genom en ny förordning om utbildning till lärare och förskollärare
- Innehållet i den utbildningsvetenskapliga kärnan förtydligas
- Utformningen av den verksamhetsförlagda utbildningen förtydligas
- Krav på samverkansstruktur och mål när det gäller läroanställningar införas
- Den lärarledda tiden ska öka och följas upp
- Behovet av fler utbildningsvägar till att bli lärare

Ärendet i sin helhet

Kraven på lärar- och förskolläraryrket skärps genom en ny förordning om utbildning till lärare och förskollärare

Utbildningen till förskollärare föreslås ligga på grundnivå medan utbildning till grundlärare i skolan föreslås ligga på avancerad nivå. Det föreslås olika långa utbildningar, 210 högskolepoäng (hp) för examen som förskollärare och 240 hp för examen som grundlärare för förskoleklass och övriga årskurser, förslaget innebär att förskolläraryrkets status riskerar att bli lägre än för övriga lärarkategorier och föreslår att det istället bör finnas en likvärdighet i utbildningens längd.

I förslaget till förordning framgår det mer tydligt att grundlärare är ett bristyrke än för förskollärare, föreslår därför en större tydlighet kring utbildningsvägarna in i förskolläraryrket.

Innehållet i den utbildningsvetenskapliga kärnan förtydligas

Den nya förordningen tydliggör utbildningens olika delar och det finns en bredd i det föreslagna innehållet. Utbildningen möjliggör en kompetens som omfattar dels ämneskunskaper för uppdraget men också kunskaper för att kunna utveckla arbetet i skolan på vetenskaplig grund. Det ges förutsättningar att kunna koppla ihop teori och praktik i utbildningen.

Utformningen av den verksamhetsförlagda utbildningen förtydligas

Kravet på lärosäten att bedriva handledarutbildning är bra för att säkerställa att studenter möter skickliga handledare på sin verksamhetsförlagda praktik. Förslaget att lärosätena ska ha lärare som följer studenternas utveckling är bra. Det är viktigt med ett samspel mellan handledare i den verksamhetsförlagda delen och lärare på den lärosätesförlagda delen för att studenten ska få ett bra stöd och ges en bra bedömning.

Övningsskolor där studenter genomför sin verksamhetsförlagda utbildning är ett bra upplägg men dessa kommer att kräva en tydligt genomtänkt organisering där både finansiella och personalresurser följer med uppdraget. Riktlinjer behöver vara tydliga både för roller och ansvarsfördelning och kvalitetsgranskning av övningsskolorna.

Att några skolor blir experter på att ta emot studenter skapar bättre förutsättningar för den verksamhetsförlagda utbildningen. Det säkerställer en likvärdig kvalitet på utbildningen för studenter och ger kommunen en möjlighet att planera för rätt antal utbildningsplatser och rätt antal utbildade handledare. Det är också viktigt att studenterna får möjlighet att pröva praktiska forskning. Dialog med kommunen när det gäller vilken koncentration av studenter som är lämplig vid respektive övningsskola är viktigt. Det är viktigt att ha ett barn/elevperspektiv i frågan om en stor andel studenter kommer och går i en övningsskola. Förskolan pekar på att det blir svårt med anknytningen

till vuxna för barnen. Förskolan är främst en plats för barnens lärande och tryggheten för barnen måste komma i första rummet.

Det är viktigt att det i förordningen framgår att det är huvudmannens ansvar att välja ut de skolor som ska vara övningsskolor. Argumentet är för det första att det är viktigt med en spridning av övningsskolor och därmed studenter i en kommun. Att vara en övningsskola är förutom en utbildningsplats för studenten även en möjlighet till kvalitetshöjning för skolan genom kontakten med högskolan. Även om syftet med den verksamhetsförlagda utbildningen i första hand är studentens lärande och utveckling kommer det att innebära att de skolor som inte tar emot studenter går miste om potentiell utveckling. Det andra argumentet är att huvudmannen har bäst kännedom om sina skolors kvalitet. Kvaliteten utifrån förordningsförslagets definition av en övningsförskola kan variera beroende på olika omständigheter och därmed bör det kunna skifta från tid till annan vilka skolor som utses som övningsskolor.

Förslaget till förordning beskriver att en student även bör fullgöra den verksamhetsförlagda utbildningen inom verksamheter med olika förutsättningar i den utsträckning det är möjligt. Skrivningarna behöver tydliggöras avseende att göra verksamhetsförlagd utbildning på övningsskolor i så stor utsträckning som möjligt samtidigt som det ska ske inom verksamheter med olika förutsättningar i den utsträckning det är möjligt. Uppdelningen av verksamhetsförlagd utbildning på övningsskolor respektive i verksamheter med olika förutsättningar bör därför specificeras.

Det är även nödvändigt att beakta den ökade arbetsbelastning det kan innebära för övningsskolans lärare. Uppdrag som handledare ska inte leda till att de bästa undervisare mindre. Det kommer att bli nödvändigt att avsätta tid för handledning och medel kommer att behöva tillsättas för dessa skolor.

Det finns också ett behov av att utbilda handledare på de skolor som inte är övningsskolor. Universitetskanslersämbetet uttrycker i sin delutvärdering av försöket med övningsskolor en farhåga om att skolor som blir utan studenter som genomför sin verksamhetsförlagda utbildning riskerar minskade möjligheter att rekrytera nyexaminerade behöriga lärare.

Krav på samverkansstruktur och mål när det gäller läroanställningar införs

Förslaget att yrkesskickliga lärare ska inkluderas i utbildningen på lärosätet är bra. Lärare som arbetar har viktiga kunskaper som är till nytta i utbildningen på lärosätet och förbättrar studenternas möjligheter att koppla ihop teori och praktik. Skickliga lärare har ofta redan uppdrag utöver undervisning och att dessa lärare knyts till lärosätet kan innebära att de bästa undervisare mindre på sina skolor.

Den lärarledda tiden ska öka och följas upp

En utökning av lärarledd undervisning för studenter är bra. Forskning visar att mötet mellan lärare och elev är betydelsefullt för kunskapsutvecklingen. Det torde även förbättra studentens förutsättningar att fullfölja studierna. Att kopplingen mellan teori och praktik ökas och syftet tydliggörs är också positivt.

Att Universitetskanslersämbetet ska följa utvecklingen av antalet lärarledda timmar i lärar- och förskolläraryrket och sätta upp mål för en ökning av antalet lärarledda timmar för respektive lärosäte, anser vi är bra. Av stor betydelse för ökad kvalitet på lärarutbildningen är emellertid även skärpta antagningskrav. Utredaren hänvisar till att Universitets- och högskolerådet fått i uppdrag att utreda krav på betyg C i undervisningsämnena som särskild behörighet till ämneslärarutbildning, men vi anser att även detta borde ha belysts i promemorian och förslag formulerats i enlighet med lägst 1 poäng på högskoleprovet, minst betyget C till de ämnen som ämneslärare ska undervisa i.

Behovet av fler utbildningsvägar till att bli lärare

Det är bra att underlätta för fler att bli lärare, däribland akademiker, personer med utländsk examen, annan yrkesutbildning och personer med forskarbakgrund. I förslaget lyfts åtgärder för att underlätta ökad validering, inrätta fler platser på kompletterande pedagogisk utbildning och utforma en flexibel grundlärarexamen med svenska som andraspråk och modersmål. Många obehöriga lärare behöver möjligheter att arbeta samtidigt som de studerar. Detta innebär att lärarutbildningen kommer att behöva möta lärarstudenter med mycket varierad bakgrund och olika förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Det ställer även höga krav på VFU-handledare och övningsskolor, en möjlighet kan vara att utbildningen inleds med VFU vid föreslagna övningsskolor. Urval och krav måste vara säkerställt på lärosätet. Det förtydligande och den skärpning som gjorts i utformningen av den verksamhetsförlagda utbildningen kan inte ensam garantera kvaliteten.

Om man utan tidigare erfarenhet av undervisning kan få en förkortad utbildning enbart för att man har andra akademiska studier kan det påverka kvaliteten i utbildningen negativt och i förlängningen status för läraryrket. Man riskerar att skapa olika nivåer på lärarroller. Kortsiktigt löser det problemet med lärarbrist men långsiktigt kan man skapa ett större problem om man sänker status i läraryrket. Här efterfrågas ett förslag för att arbeta med lärarutbildningens och läraryrkets status. Läraryrket skall vara ett eget mål och inte ett andrahandsval för studenter som har höga akademiska meriter.

Förslaget borde även omfatta åtgärder för de obehöriga lärare som inte är färdiga med sin utbildning, i form av förslag för att ge möjligheter för dessa att slutföra sin utbildning. Detta är en stor resurs att tillgå för att säkra framtida kompetensförsörjning av behöriga lärare. Mer utarbetad samverkan mellan högskolan och de övningsskolor där de studerande genomför VFU för att kunna stötta studenten till färdig utbildning.

[Följ gärna betänkandets disposition. En enhetlig disposition av remissvaren

KOMMUNSTYRELSEN

Ulf Olsson
Kommunstyrelsens ordförande

Svante Stomberg
Stadsdirektör